

Bölüm 3

ERGEN ROMANTİK İLİŞKİSİNDE ŞİDDET VE TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ

Doç. Dr. Şenel Hüsnü Raman
Doğu Akdeniz Üniversitesi Psikoloji Bölümü

TANIM

Romantik ilişkilerde şiddet, veya 'flört şiddeti' (Demir, Irmak, Murat & Fiş, 2016) 10-24 yaş arası ergenlerde, şu anki veya eski sevgilisi ile arasında meydana gelen yakın eş şiddeti olarak tanımlanmıştır (Vagi, Rothman, Latzman, Tharp, Hall & Breiding, 2013). Romantik ilişkilerde şiddet, farklı biçimlerde olabilir, bunlar fiziksel, duygusal (bazen psikolojik olarak adlandırılır) veya cinsel olarak sınıflandırılabilir. Fiziksel şiddet; tırmaklama, vurma, itme, boğma veya partneri tekmeleme gibi eylemleri içerir; duygusal ya da psikolojik şiddet ise partneri tehdit etmeyi ya da özgüven duygusunu zedelemeyi, dalga geçme, kasten utandırmayı ya da arkadaşlarından ve ailesinden uzak tutmayı içerir; cinsel şiddet ise bir eşin, izin vermediği veya onaylamadığı zaman cinsellik veya onam vermediği/ veremediği halde zorlama içermektedir (Saltzman, Fanslow, McMahon, & Shelley, 2002). Stalklama ('stalking') şahsen veya elektronik ortamda (başka bir deyişle siberstalklama örneğin, tekrarlanan mesajlar, aşağılayıcı bilgileri veya fotoğrafları sosyal medyada yayınlamak) aynı zamanda romantik ilişki şiddeti olarak kabul edilmektedir.

Bu nedenle, ergen yaşta romantik ilişki içerisinde şiddeti tanımlamak karmaşıktır, zira her bir bileşen (ergen, romantik ilişki ve şiddet) çok çeşitli özelliklerle tanımlanabilmektedir [Centers for Disease Control and Prevention (CDC), 2018].

Ergenlik dönemi, çocukluktan erişkinliğe geçiş dönemi olarak nitelendirildiğinden dolayı kimlik oluşum süreci, bireyselleşme, akranlar arasında yer edinebilme ve daha yakın ilişkiler kurabilme çabaları ergenler için önem taşıyan unsurlardır. Gelişimsel olarak ergenlerde romantik ilişkilerin birçok olumlu etkileri olup, ileriki yaşlardaki yakın ilişkilerin gelişebilmesi için sağ-

Ergen kızlara yönelik korumacı cinsiyetçiliği tespit etmelerine ve gerçek sevgi ile yakınlık ifadelerini ayırt etmelerine yardımcı olan programların tasarımı gereklidir. Korumacı cinsiyetçiliğin olumsuz sonuçlarına ilişkin eğitimin bu tür inançların kabulünü azalttığına ve ayrımcılık bilincini artırdığına dair de kanıtlar bulunmaktadır (Becker & Swim, 2011, 2012).

Genç erkekler düşünüldüğünde ise, onlara yönelik programlar düşmanca cinsiyetçiliği yok etmeye, erkeklik mitleri ve eşitsizliğe dayanan yakın ilişkilere sahip olmanın dezavantajlarına odaklanmalıdır. Araştırmalar, perspektif almaya dayalı empatik tepkilere yapılan vurgunun erkeklerde cinsiyetçiliği azaltmaya yardımcı olabileceğini göstermektedir (Becker & Swim, 2011).

Örneğin Özdere ve Kürtül (2018) tarafından yapılan bir çalışmada üniversite öğrencilerinin erkeğin ve kadının romantik ilişkisinde uyguladığı psikolojik ve fiziksel şiddete ilişkin tutumlarını bir haftalık eğitim ile iyileştirdiği ve ilişkilerde şiddete dair farkındalık yarattığını bulgulamıştır. Ergenlikte, cinsiyetçiliğin ve erkeklik inancının ele alınmasına yönelik daha kapsamlı programlar gerekmektedir.

KAYNAKLAR

1. Demir, N.Ü., Irmak, M.Y., Murat, D. & Fiş, N.P. (2016). Cinsel istismara uğrayan ergen adli olgularda flört ilişkisinde şiddet varlığı. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 7(3), 240-247. doi: 10.5455/apd.210566
2. Vagi KJ, Rothman EF, Latzman NE, Tharp AT, Hall DM, Breiding MJ. (2013). Beyond correlates: a review of risk and protective factors for adolescent dating violence perpetration. *J Youth Adolesc*. 42(4), 633-649.
3. Saltzman, L. E., Fanslow, J. L., McMahon, P. M., & Shelley, G. A. (2002). Intimate partner violence surveillance: Uniform definitions and recommended data elements, version 1.0. Atlanta, GA: Centers for Disease Control and Prevention, National Center for Injury Prevention and Control.
4. Centers for disease control and prevention. Under-standing teen dating violence fact sheet <http://www.cdc.gov/violenceprevention/pdf/teen-dating-violence-factsheet-a.pdf> (erişim tarihi: 30.01.2018)
5. Foshee VA, Reyes HLM. Primary prevention of adolescent dating abuse: When to begin, whom to target, and how to do it. In: Whitaker Daniel, Lutzker John, eds. *Preventing Partner Violence*. Washington, D.C.: American Psychological Association; 2009:141e65.
6. TÜİK (2011). *İstatistiklerle Gençlik*. Türkiye İstatistik Kurumu Yayınları: Ankara.
7. Campbell JC. (2002) Health consequences of intimate partner violence. *Lancet*, 359, 1331e6.
8. Halpern, C.T., Oslak, S.G., Young, M.L., Martin, S.L. & Kupper, L.L. (2001). Partner Violence Among Adolescents in Opposite-Sex Romantic Relationships: Findings From the National Longitudinal Study of Adolescent Health. *American Journal of Public Health*, 91(10):1679-85.

9. Harris, R., Firestone, J., & Vega, W. (2005). The interaction of country of origin, acculturation, and gender role ideology on wife abuse. *Social Science Quarterly*, 86, 463-483.
10. Hillier, L., & Foddy, M. (1993). The role of observer attitudes in judgments of blame in cases of wife assault. *Sex Roles*, 29, 629-644.
11. Willis, C., Hallinan, M., & Melby, J. (1996). Effects of sex role stereotyping among European American students on domestic violence culpability attributions. *Sex Roles*, 34, 475-491.
12. Berkel, L. A., Vandiver, B. J., & Bahner, A. D. (2004). Gender role attitudes, religion, and spirituality as predictors of domestic violence attitudes in white college students. *Journal of College Student Development*, 45, 119-133.
13. Yamawaki, N., Ostenson, J. & Brown, R. (2009) The functions of gender role traditionalism, ambivalent sexism, injury, and frequency of assault on domestic violence perception: a study between Japanese and American college students. *Violence against Women*, 15, 1126-1142.
14. Kağıtçıbaşı, Ç. (1982). Sex roles, family and community in Turkey. In Ç. Kağıtçıbaşı & D. Sunar (Eds.), *Sex roles, value of children and fertility* (pp. 151-180). Bloomington: Indiana University, Turkish Studies.
15. Bolak-Boratav, H., Okman-Fişek, G. ve Eslen-Ziya, H. (2017). Erkekliğin Türkiye halleri. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
16. Glick, P., Fiske, S. T., Mladinic, A., Saiz, J., Abrams, D., Maser, B., et al. (2000). Beyond prejudice as simple antipathy: hostile and benevolent sexism across cultures. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79, 763-775. doi:10.1037/0022-3514.79.5.763.
17. Sakallı, N. (2001). Beliefs about wife beating among Turkish college students: The effects of patriarchy, sexism and sex differences. *Sex Roles*, 44, 599-610. doi:10.1023/A:1010701010101
18. Kağıtçıbaşı, Ç. & Ataca, B. (2005) Value of children and family change: a three-decade portrait from Turkey. *Applied Psychology*, 54, 317-337.
19. Hofstede, G. (1980). *Culture's consequences: International differences in work-related values*. Beverly Hills, CA: Sage.
20. Husnu, S. & Mertan, B. (2017). The roles of traditional gender myths and beliefs about beating on self-reported partner violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 32 (24), 3735-3752.
21. Glick, P., & Fiske, S. T. (2001). An ambivalent alliance: hostile and benevolent sexism as complementary justifications for gender inequality. *American Psychologist*, 56, 109-118.
22. Moya, M., Glick, P., Exposito, F., De Lemus, S., & Hart, J. (2007). It's for your own good: Benevolent sexism and women's reactions to protectively justified restrictions. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 33, 1421-1434.
23. Dardenne, B., Dumont, M., & Bollier, T. (2007). Insidious dangers of benevolent sexism: Consequences for women's performance. *Journal of Personality and Social Psychology*, 93, 764-779.
24. Glick, P., Sakallı-Uğurlu, N., Ferreira, M.C., & Souza, M. A. (2002). Ambivalent sexism and attitudes toward wife abuse in Turkey and Brazil. *Psychology of Women Quarterly*, 26, 292-297.
25. Abrams, D., Viki, G. T., Masser, B., & Bohner, G. (2003). Perceptions of stranger and acquaintance rape: The role of benevolent and hostile sexism in victim blame and rape proclivity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84, 111-125.

40. Allen, C. T., Swan, S. C., & Raghavan, C. (2009). Gender symmetry, sexism, and intimate partner violence. *Journal of Interpersonal Violence, 24*(11), 1816e1834.
41. Reyes, H. L. M., Foshee, V. A., Niolon, P. H., Reidy, D. E., & Hall, J. E. (2015). Gender role attitudes and male adolescent dating violence perpetration: normative beliefs as moderators. *Journal of Youth and Adolescence, 1e11*.
42. Parlan, Y., Husnu, S. (2015). Intimate Partner Violence - Who is to Blame? Eastern Mediterranean University, unpublished master's dissertation.
43. Thompson, E. H., & Pleck, J. H. (1995). Masculinity ideologies: A review of research instrumentation on men and masculinities. In R. Levant & W. Pollack (Eds.), *A new psychology of men* (pp. 130-163). New York: Basic Books.
44. Pleck, J. H. (1995). The gender role strain paradigm: An update. In R. F. Levant & W. S. Pollack (Eds.), *A new psychology of men* (pp. 11-32). New York: Basic Books.
45. Eisler, R. M. (1995). The relationship between masculine gender role stress and men's health risk: The validation of a construct. In R. F. Levant & W. S. Pollack (Eds.), *A new psychology of men* (pp. 207-228). New York: Basic Books.
46. Marshall, D. L. (1993). Violence and the male gender role. *Journal of College Student Psychotherapy, 8*, 203-218.
47. Moore, T. M., & Stuart, G. L. (2005). A review of the literature on masculinity and partner violence. *Psychology of Men & Masculinity, 6*, 46-61.
48. Parrott DJ, Zeichner A. Effects of hypermasculinity on physical aggression against women. *Psychol Men Masc 2003;4:70e8*.
49. Selek, P. (2008). Sürüne sürüne erkek olmak. Ankara: İletişim.
50. Atay, T. (2004). "Erkeklik" en çok erkeği ezer! *Toplum ve Bilim, 101*, 11- 30.
51. Byers, E. S. (1996). How well does the traditional sexual script explain sexual coercion? A review of a program of research. *Journal of Psychology and Human Sexuality, 8*, 7-25.
52. Dobash, R. E., & Dobash, R. P. (1979). Violence against wives: A case against the patriarchy. New York: Free Press.
53. Santana, M. C., Raj, A., Decker, M. R., Marche, A., & Silverman, J. G. (2006). Masculine gender roles associated with increased sexual risk and intimate partner violence perpetration among young adult men. *Journal of Urban Health, 83*(4), 575-585.
54. Pleck, J. H., Sonenstein, F. L., & Ku, L. C. (1991). Adolescent males' condom use: Relationships between perceived cost-benefits and consistency. *Journal of Marriage and the Family, 53*, 733-745.
55. Glick, P., & Hilt, L. (2000). From combative children to ambivalent adults: The development of gender prejudice. In T. Eckes & M. Trautner (Eds.), *Developmental social psychology of gender* (pp.243-272). Mahwah: Erlbaum.
56. de Lemus, S., Moya, M., & Glick, P. (2010). When contact correlates with prejudice: Adolescents' romantic relationship experience predicts greater benevolent sexism in boys and hostile sexism in girls. *Sex Roles, 63*, 214-225.
57. Rudman, L. A., & Glick, P. (2008). Love and romance. In L. A. Rudman & P. Glick (Eds.), *The social psychology of gender* (pp.204-230). New York: Guilford.
58. Montane's, P., de Lemus, S., Moya, M., Bohner, G., & Megi'as, J. L. (2013). How attractive are sexist intimates to adolescents? The influence of sexist beliefs and relationship experience. *Psychology of Women Quarterly, 37*, 494-506
59. Morelli, M., Bianchi, D., Baiocco, R., Pezzuti, L., & Chirumbolo, A. (2016a). Not-allowed sharing of sexts and dating violence from the perpetrator's perspective: the mo-

- deration role of sexism. *Computers in Human Behaviors*, 56, 163-169. doi: 10.1016/j.chb.2015.11.047.
63. Reidy, D.E., Berke, D.S, Gentile, B. & Zeichner, A. (2014). Man enough? Masculine discrepancy stress and intimate partner violence. *Personality and Individual Differences*, 68, 160-164.
64. Reidy, D. E., Smith-Darden, J. P., Cortina, K. S., Kernsmith, R. M., & Kernsmith, P. D. (2015). Masculine discrepancy stress, teen dating violence, and sexual violence perpetration among adolescent boys. *Journal of Adolescent Health*, 56, 619 – 624.
65. O'Leary, D.K., & Smith Slep, A.M. (2003) A Dyadic Longitudinal Model of Adolescent Dating Aggression, *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 32:3, 314-327.
66. Becker, J. C., & Swim, J. K. (2012). Reducing endorsement of benevolent and modern sexist beliefs: Differential effects of addressing harm versus pervasiveness of benevolent sexism. *Social Psychology*, 43, 127-137. doi:10.1027/1864-9335/a000091
68. Özdere, M. & Kürtül, N. (2018). The effect of dating violence training on the attitudes of university students towards dating violence. *Social Science Development Journal*, 3, 123-136.